

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูในโรงเรียน
สังกัดสหวิทยาเขตปัญจภาคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี*

A STUDY OF NEEDS FOR DEVELOPING COLLECTIVE RESPONSIBILITY OF
TEACHERS IN SCHOOLS UNDER PUNJAPAKI CONSORTIUM, SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA SARABURI

¹โชติกา เนตรหาญ Chotika Netharn ²ธีรภัทร คุโลภาส Dhirapat Kulophas

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: chnetharn@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตปัญจภาคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 191 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นด้วยวิธี PNImodified และการจัดลำดับความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน ด้านการสร้างแรงจูงใจของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน ด้านการสร้างแรงจูงใจของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รองลงมาคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการสร้างแรงจูงใจของนักเรียน ตามลำดับ ผลของการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครู ในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตปัญจภาคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรีต่อไป

คำสำคัญ: ความสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน, ความต้องการจำเป็น, สหวิทยาเขตปัญจภาคี

Abstract

The purpose of this descriptive research aims to study the needs of developing collective responsibility of teachers in schools under Punjapaki consortium, secondary educational service area Saraburi. The sample group consisted of 191 school administrators and teachers. The research instrument was a questionnaire. The data were analyzed by descriptive statistics which are frequency, percentage, mean, standard deviation, the need index value by PNI modified method and priority order. The results of the research found that the current state of overall collective responsibility was at a high level. In this state, the Teacher-Student interaction was the highest mean and the Student Motivation had the lowest mean. The desirable state of overall collective responsibility was at the highest level. In this state, the Teacher-Student interaction was the highest mean, and the Student Motivation had the lowest mean. The highest need was Student Achievement followed by Learning activities, Student Motivation respectively. The results of this research can be used for developing collective responsibility of teachers in schools under Punjapaki consortium, secondary educational service area Saraburi.

Keywords: Collective Responsibility, Needs Analysis, Punjapaki Consotium

บทนำ

หนึ่งในปัญหาสำคัญด้านการศึกษาของประเทศไทย คือ คุณภาพของนักเรียนที่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี 2552-2559 พบว่าผลการพัฒนาทางการศึกษา ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย นอกจากนี้ นักเรียนยังขาดทักษะ สมรรถนะ และความรู้ความสามารถที่จำเป็นหลายประการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการได้รายงานผลการสอบจากโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment: PISA) ซึ่งเป็นโปรแกรมการประเมินคุณภาพของระบบการศึกษาในระดับนานาชาติ พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD ทั้งด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการเรียนรู้กับผลคะแนน พบว่า นักเรียนที่ตอบว่าครูสนใจในเนื้อหาวิชาที่สอน มีคะแนนการอ่านได้ดีกว่า (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562) ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ครูที่มีความสำนึกรับผิดชอบใส่ใจและสนใจในการสอน ส่งผลต่อทัศนคติและการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะคุณภาพของนักเรียนคือสิ่งที่สะท้อนการจัดการเรียนการสอนของครู หากครูมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ ตลอดจนมีความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ และใส่ใจในการเรียนรู้ของนักเรียน คุณภาพนักเรียนก็ย่อมจะดีด้วย

ความสำนึกรับผิดชอบนับเป็นคุณลักษณะที่ทุกคนควรมี หรือบ่มเพาะให้เกิดกับคนในทุกอาชีพ โดยเฉพาะวิชาชีพครู ซึ่งจะต้องอาศัยความสำนึกรับผิดชอบในหลายด้าน ทั้งต่อตนเอง ต่อส่วนรวม และที่สำคัญที่สุดคือต่อผู้รับบริการซึ่งก็คือผู้เรียน โดยการมุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ช่วยเหลือและสนับสนุนการ

เรียนรู้ของผู้เรียน มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562, 2562) และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556, 2556) ความรับผิดชอบ คือ การยอมรับผลทั้งที่ดีและไม่ดีในสิ่งที่ตนได้ทำลงไปหรือที่อยู่ในความดูแลของตน (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) ครูจึงควรเป็นผู้ที่มีความสำนึกรับผิดชอบซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่จะช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานอื่นๆ เป็นไปอย่างมีคุณภาพ เพราะครูคือบุคคลสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา คุณภาพของนักเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับครูว่ามีความรับผิดชอบทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน หรือการดูแลนักเรียนมากน้อยเพียงใด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาคุณภาพครูด้วยวิธีการต่างๆ และจากการศึกษาพบว่าการพัฒนาที่จะช่วยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคลและสามารถสร้างพฤติกรรมเชิงบวกแก่ครู ผู้บริหาร ผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องจนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการศึกษาก็คือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งเป็นนโยบายที่ประเทศไทยกำลังเร่งดำเนินการ แต่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะสำเร็จไม่ได้เลย หากครูขาดคุณลักษณะของความสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2560)

จากเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาที่ปรากฏใน (ร่าง) ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) (สภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2560) ได้มีการกล่าวถึงประเด็นในการพัฒนาคุณภาพครูว่า จะต้องมีการสร้างนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมและการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) นอกจากนี้ในแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ยังได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้เกิดสังคมนการเรียนรู้ในการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสังคมครูที่เข้มแข็งให้เกิดขึ้น ซึ่งผู้รับผิดชอบก็คือผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564) ที่กล่าวว่า การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพควรเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องทำให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรใส่ใจและมีกระบวนการในการพัฒนาครูให้สามารถสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้ แต่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากขาดความร่วมมือร่วมพลัง ขาดความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน จากการศึกษางานวิจัยความสำนึกรับผิดชอบของครูพบว่า โดยทั่วไปครูจะมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายอยู่แล้ว ซึ่งเป็นความรับผิดชอบระดับปัจเจกบุคคล (Individual Responsibility) (Lauermann & Karabenick, 2013; มโนธรรมทองมหา 2556) นอกจากนี้ การศึกษางานวิจัยความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครู พบว่า ความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครู (teachers' collective responsibility) ถือเป็นความสำนึกรับผิดชอบรูปแบบหนึ่งที่ช่วยให้ครูมีเป้าหมายและร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (Wahlstrom & Louis, 2008)

ความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูคือการปฏิบัติหน้าที่ในงานที่ได้รับมอบหมายโดยมีครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ร่วมมือร่วมพลังทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย (Nollkaemper & Jacobs, 2012) หากครูมีความสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน จะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการแก้ปัญหาในระดับตัวบุคคล และมีผลกระทบต่อคนอื่นๆ ในองค์กรให้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันอีกด้วย สำหรับแนวทางในการพัฒนาครูให้มีความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนนั้น Lauermann & Karabenick (2013) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครูว่า

มี 4 องค์ประกอบ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การสร้างแรงจูงใจของนักเรียน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน หากผู้บริหารมีแนวทางในการวัดระดับความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครู ก็จะทำให้ตระหนักรู้และมีแนวทางในการแก้ปัญหาคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นผลมาจากครูที่ขาดความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันได้ ซึ่งความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูสามารถพัฒนาได้ผ่านการพัฒนาครูรูปแบบต่างๆ

สหวิทยาเขตปัญจภาคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 5 โรงเรียน จากการศึกษาศาภาพการจัดการศึกษาพบว่า โรงเรียนในสหวิทยาเขตปัญจภาคี มีการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารงาน มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการนำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาบูรณาการกับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตราการเข้าเรียนและจบการศึกษาของนักเรียน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี, 2563) สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามและสี่ของโรงเรียนในสังกัดสหวิทยาเขตปัญจภาคี สพม.สระบุรี พบว่า ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับต้องปรับปรุงและพอใช้ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของโรงเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 ในหลายรายวิชาทางคณะกรรมการได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในเรื่องการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาว่า ครูควรดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ปรับระบบการดำเนินงานให้เกิดผลที่การพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง และรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนหรือการแก้ปัญหาผู้เรียนที่ถูกต้อง บันทึกผลการดำเนินงานสม่ำเสมอและใช้กระบวนการสู่การพัฒนาวัฒนธรรมในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ จึงควรมีการสร้างแนวทางการพัฒนาครูให้มีการปฏิบัติงานดังกล่าว หากปฏิบัติได้ตามมาตรฐานจะช่วยให้ครูสามารถร่วมกันแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน ซึ่งหนึ่งในปัจจัยที่จะทำให้การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำเร็จนั้น ครูจะต้องมีความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันก่อน หากครูไม่มีคุณลักษณะดังกล่าวแล้ว การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งมีเป้าหมายสำคัญคือ การแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพนักเรียนก็คงจะสำเร็จได้ยาก

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงปัญหาการวิจัยและมีความสนใจในการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตปัญจภาคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาครูและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างยั่งยืน รวมถึงเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ยกระดับคุณภาพของการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านการศึกษาระดับชาติสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตปัญจภาคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตสหวิทยาเขตปัญจภาคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนโคกกระทอนกิตติวุฒิวิทยา โรงเรียนดอนพุดวิทยา โรงเรียนบ้านหมอ “พัฒนานุกุล” โรงเรียนเสาไห้ “วิมลวิทยานุกุล” และโรงเรียนเทพศิรินทร์พุแค สระบุรี และมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน และครู 186 คน รวม 191 คนซึ่งได้จากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดตัวอย่างวิจัยด้วยการเทียบสัดส่วนกลุ่มจำนวนประชากรโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความสำเร็จรับผิดชอบร่วมกัน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) ตอนที่ 2 สอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความสำเร็จรับผิดชอบร่วมกันของครู เป็นแบบตอบสนองคู่ (Duel – response format) ซึ่งลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี งานวิจัยและแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรของงานวิจัยในครั้งนี้ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร และดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับกรอบแนวคิดในการวิจัย จากนั้นจึงสร้างเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ แล้วตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน มีข้อคำถาม 21 ข้อ ได้คะแนน IOC เท่ากับ 1 จำนวน 18 ข้อ 0.67 จำนวน 3 ข้อ พิจารณาเลือกข้อคำถามที่ได้คะแนน IOC (Item-Object Congruence) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและพิจารณาความเห็นชอบในการจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่องทางออนไลน์ โดยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นทำการส่งแบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งได้รับการตอบกลับมาจำนวน 191 ฉบับ เก็บข้อมูลได้ร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น จากสูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) และนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยการนำเสนอผลในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

แนวคิดความสำนึก รับผิดชอบร่วมกัน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล		
1. การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	3.67	0.59	มาก	4.65	0.37	มากที่สุด	0.27	2
2. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	3.57	0.73	มาก	4.56	0.48	มากที่สุด	0.28	1
3. การสร้างแรงจูงใจของ นักเรียน	3.54	0.72	มาก	4.48	0.55	มาก	0.27	3
4. การสร้างปฏิสัมพันธ์ ของครูกับนักเรียน	3.88	0.70	มาก	4.66	0.40	มากที่สุด	0.20	4
รวม	3.67	0.69	มาก	4.59	0.45	มากที่สุด	0.25	-

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ PNI_{modified} สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ในภาพรวมพบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก (M = 3.67, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน อยู่ในระดับมาก (M = 3.88, S.D. = 0.70) รองลงมาคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก (M = 3.67, S.D. = 0.59) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อยู่ในระดับมาก (M = 3.57, S.D. = 0.73) และด้านที่น้อยที่สุดคือการสร้างแรงจูงใจของนักเรียน อยู่ในระดับมาก (M = 3.54, S.D. = 0.72)

สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.59, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.66, S.D. = 0.40) รองลงมาคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.65, S.D. = 0.37) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (M = 4.56, S.D. = 0.48) และด้านที่น้อยที่สุดคือการสร้างแรงจูงใจของนักเรียน อยู่ในระดับมาก (M = 4.48, S.D. = 0.55)

ความต้องการจำเป็นพบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (PNI_{modified} = 0.28) รองลงมาคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (PNI_{modified} = 0.27) การสร้างแรงจูงใจของนักเรียน (PNI_{modified} = 0.27) และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน (PNI_{modified} = 0.20) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครู พบว่า สภาพปัจจุบันของความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสามารถเรียงลำดับได้ ดังนี้ ลำดับที่ 1 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลำดับที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลำดับที่ 3 การสร้างแรงจูงใจของนักเรียน และลำดับที่ 4 การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด เนื่องจากนโยบายด้านการศึกษาทั้งในระดับชาติ กระทรวง และหน่วยงานด้านการศึกษาต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะเป็นสิ่งที่สะท้อนคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน จึงควรมีการพัฒนาครูให้สามารถร่วมกันแก้ปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การเรียนรู้เป็นทีม เพื่อสร้างโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนวิธีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับ Lee and Smith (1996) ที่กล่าวว่าเมื่อครูมีความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันในระดับที่สูง ครูจะมีแรงจูงใจในการก้าวข้ามปัญหาอุปสรรค ตลอดจนมีกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูมีความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก แต่ยังต้องการที่จะพัฒนาเพิ่มเติมโดยเฉพาะการร่วมกันออกแบบชิ้นงานแบบบูรณาการความรู้ในวิชาอื่นๆ ซึ่งมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และมีลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดแสดงให้เห็นว่า ในสภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่บ้าง และต้องการปฏิบัติในระดับที่มากขึ้น เพราะการออกแบบชิ้นงานที่บูรณาการในวิชาอื่นจะช่วยลดภาระงาน ส่งเสริมความคิดเชื่อมโยงและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ สอดคล้องกับพูนสุข อุดม (2548) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและมีการมอบหมายชิ้นงานตามแนวทางดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เป็นการเชื่อมโยงสาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน ทำให้สามารถนำความรู้มาแก้ปัญหาและนำมาสร้างสรรค์ชิ้นงานได้ ทั้งนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถือเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดของครู จึงควรมีการพัฒนาด้วยกระบวนการต่างๆ ซึ่ง สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2560) ได้เสนอการพัฒนาครูให้มีความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนด้วยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพราะเป็นการรวมพลังเรียนรู้แบบกัลยาณมิตรที่มุ่งเน้นให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันเรียนรู้ เพิ่มสมรรถนะในการทำงานของครูและสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

การสร้างแรงจูงใจแม้จะมีค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ก็ยังเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่า ครูมีความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันในการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในระดับมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ครูมีการแลกเปลี่ยนวิธีเสริมแรงให้นักเรียนมีจุดมุ่งหมายในการเรียน เช่น ครูร่วมกันกำหนดรางวัลจากการเรียน มีการเล่าเรื่องราวที่สร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียน และให้ความสำคัญกับการสร้างความสุขในการเรียน อย่างไรก็ตาม ในประเด็นของการแลกเปลี่ยนวิธีสร้างความสนใจในการเรียนยังมีสภาพการปฏิบัติงานที่ต่ำกว่าข้ออื่นๆ แต่ครูมีความต้องการในการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ครูมีความต้องการพัฒนาการปฏิบัติงานดังกล่าว เพราะเห็นความสำคัญ

ของการสร้างความสนใจในการเรียน ยิ่งหากได้มีการร่วมแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครูก็จะยิ่งช่วยให้ได้วิธีการใหม่ๆ ในการสร้างความสนใจในการเรียนและส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สุกิจ ทวีศักดิ์ (2555) ที่ได้กล่าวว่าแรงจูงใจในการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูง ในทางตรงกันข้ามนักเรียนที่มีแรงจูงใจต่ำจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ เพราะแรงจูงใจทำให้นักเรียนเกิดความพร้อมในการเรียน และแสดงพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเรียน และสอดคล้องกับ Englehart (2009) ที่ได้กล่าวว่า เมื่อนักเรียนมีความสนใจในการเรียน นักเรียนจะมีพลังขับเคลื่อนภายในมีความต้องการในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการ จัดการเรียนการสอนให้สัมฤทธิ์ผล ครูจึงต้องให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจในการเรียนเพราะจะช่วยใน ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งในสภาพปัจจุบันซึ่งอยู่ใน ระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ครูมีการปฏิบัติตามรายการดังกล่าว และให้ความสำคัญกับการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การให้ความสำคัญกับ นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและการเป็นที่พึ่งให้กับนักเรียนเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับที่ แจ็ง บุตรโสภา (2556) ได้กล่าวถึงผลของการสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนไว้ ว่า ครูที่ปกครองชั้นเรียนด้วยความยุติธรรมให้ความสำคัญกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน บรรยากาศใน ห้องเรียนก็จะเป็นไปด้วยความอบอุ่น ซึ่งหากครูให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวก็จะช่วยให้สร้างเสริม บรรยากาศในการเรียนที่ดี และสอดคล้องกับ Englehart (2009) ที่กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน คือ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสนใจในการเรียนพฤติกรรมในการเรียนและผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะจะช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความรู้สึ เป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนและส่งเสริมบรรยากาศเชิงบวกในชั้นเรียนอีกด้วย

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน (Collective Responsibility) คือ การปฏิบัติหน้าที่ของครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยปฏิบัติงานแบบร่วมมือและแลกเปลี่ยน เรียนรู้กัน พร้อมทั้งคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน การสร้างแรงจูงใจของนักเรียน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน ด้วยความเต็มใจและตั้งใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือความสำเร็จเดียวกันซึ่งก็คือการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในทุกมิติ สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูในโรงเรียนสังกัดสทศวิทยาเขตปทุมธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสทศบุรี ประกอบด้วย การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Student Achievement) ซึ่งมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนปฏิบัติให้ครูได้แลกเปลี่ยนข้อมูลผลการเรียนและมีการจำแนกกลุ่มผู้เรียนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาตามความชอบและความถนัดอย่างเหมาะสม มีการส่งเสริมให้ครูได้ร่วมกันแก้ปัญหาและหาวิธีการในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activities) ควรมีการส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องวิธีการ เทคนิคการจัดการเรียนการสอน การสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อการสอน การออกแบบชิ้นงานที่บูรณาการในหลายวิชา รวมทั้งส่งเสริมให้มีการอภิปรายปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมรับฟัง และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อีกองค์ประกอบหนึ่งของความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันที่ควรให้ความสำคัญในการพัฒนา คือ การสร้างแรงจูงใจของนักเรียน (Student Motivation) เพราะหากครูร่วมกันสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียน มีการแลกเปลี่ยนวิธีสร้างความสนใจและทำให้นักเรียนมีความสุขและมีจุดหมายในการเรียนแล้วก็จะช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจภายในซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการเรียน และด้านที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด เนื่องจากครูมีการปฏิบัติงานเป็นประจำอยู่แล้ว แต่หากเพิ่มเติมระดับการปฏิบัติก็จะยิ่งส่งเสริมการพัฒนานักเรียนได้ คือการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน (Teacher-Student Interaction) ซึ่งผู้บริหารสามารถออกแบบแนวทางการปฏิบัติงานที่ให้ครูและนักเรียนได้ทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างความไว้วางใจและเป็นที่พึ่งของนักเรียนเมื่อเกิดปัญหา ซึ่งหากครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีก็จะช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนและสร้างความสนใจในการเรียนอีกด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครูให้มีความสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน โดยเน้นการพัฒนาขณะปฏิบัติงานหรืออิงกับการปฏิบัติงานจริง และเน้นให้ครูได้ร่วมกันทำงาน เช่น การเรียนรู้เป็นทีม ซึ่งให้ครูได้ทำงานร่วมกัน เรียนรู้ที่จะรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงาน ตลอดจนสามารถช่วยเหลือและตัดสินใจร่วมกันได้ อีกหนึ่งวิธีการพัฒนาที่จะช่วยให้ครูมี

ความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันคือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพราะเป็นการพัฒนาครูให้มีการตั้งเป้าหมายร่วมกัน สร้างความร่วมมือรวมพลังให้สำเร็จตามเป้าหมายผ่านการสนับสนุนและการแบ่งปันความรู้ประสบการณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการพัฒนาครูให้มีความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ เนื่องจากเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นในระดับสูงสุด

1.2 ผู้บริหารควรพัฒนาครูให้มีความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันในการสร้างแรงจูงใจ เรื่องการแลกเปลี่ยนวิธีสร้างความสนใจในการเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ในระดับปานกลางจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอน หากครูมีการแลกเปลี่ยนวิธีการสร้างความสนใจในการเรียน หรือร่วมกันสร้างแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนก็จะตั้งใจและให้ความร่วมมือในการเรียน

1.3 ผู้บริหารสามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ครูในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ออกแบบชิ้นงานร่วมกัน เพื่อลดภาระงานของนักเรียนส่งเสริมการเชื่อมโยงความรู้และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมที่บูรณาการหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูในบริบทที่แตกต่างกัน เนื่องจากบริบทและสภาพการปฏิบัติงานที่ต่างกันอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูในระดับที่แตกต่างกัน หากมีการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวก็จะช่วยให้มีแนวทางการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของครูมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตปัญจภาคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี เนื่องจากในภาพรวมมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา อีกทั้งความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันยังเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ช่วยให้ครูมีเป้าหมายและปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในการพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556. (2556). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 130 ง. หน้า 72-74. (4 ต.ค. 2556).
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 68 ง. หน้า 18-20. (10 มี.ค. 2562).
- แจ้ง บุตรโสภา. (2556). สภาพปรรายากาการศึกษาและการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 5(1). 35-61.
- ธัญญาภรณ์ คำแก้ว. (2562). ผลของการให้การปรึกษาแบบกลุ่มด้วยการสัมภาษณ์เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจต่อความรับผิดชอบในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์. 14(3). 121-134.
- พูนสุข อุดม. (2548). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ. 8(2). 66-75
- มนอธรรม ทองมหา. (2556). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน: การวิจัยแบบผสมวิธี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). ผลการประเมิน PISA 2018 : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร. แหล่งที่มา www.pisathailand.ipst.ac.th สืบค้นเมื่อ 4 มิ.ย. 2564.
- สภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2560). (ร่าง) ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ. 2562 - 2579). กรุงเทพมหานคร: โคขุนแอนดีโค.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่ง และวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู. แหล่งที่มา www.otepec.go.th สืบค้นเมื่อ 8 มิ.ย. 2564.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554. แหล่งที่มา www.dictionary.orst.go.th สืบค้นเมื่อ 4 มิ.ย. 2564.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2560). ประกาศสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เรื่อง แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา แบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ประจำปี 2560. แหล่งที่มา www.spe.go.th สืบค้นเมื่อ 4 มิ.ย. 2564.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี. (2563). ข้อมูลสารสนเทศและดัชนีทางการศึกษาจังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2563. แหล่งที่มา www.saraburipeo.go.th สืบค้นเมื่อ 15 มิ.ย. 2564.
- สุกิจ ทวีศักดิ์. (2555). การพัฒนาคู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาที่ขาดแรงจูงใจ: การวิจัยแบบผสมวิธี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตรา คุณวัฒน์บัณฑิต. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Joshua M. Englehart. (2009). Teacher-Student interaction. **International Handbook of Research on Teachers and Teaching**. 711–722.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.
- Lauermann, Fani, & Karabenick, Stuart A. (2011). Taking teacher responsibility into account (ability): Explicating its multiple components and theoretical status. **Educational Psychologist**. 46(2). 122-140.
- Lauermann, Fani, & Karabenick, Stuart A. (2013). The meaning and measure of teachers' sense of responsibility for educational outcomes. **Teaching and Teacher Education**. 30. 13-26.
- Lee, V. E., & Smith, J. B. (1996). Collective responsibility for learning and its effects on gains in achievement for early secondary school students. **American Journal of Education**. 104(2). 103-147.
- Nollkaemper, André, & Jacobs, Dov. (2012). Shared Responsibility in International Law: A Conceptual Framework. **Mich. J. Int'l L.** 34. 359.
- Wahlstrom, Kyla L, & Louis, Karen Seashore. (2008). How teachers experience principal leadership: The roles of professional community, trust, efficacy, and shared responsibility. **Educational Administration Quarterly**. 44(4). 458-495.